

פרשת וישב

יהודה היה האחראי למכירת יוסף "ויאמר יהודה אל אחיו.. לכו ונמכרנו לישמעאלים" (ל"ז/כ"ו כ"ז), מעשה שהביא בסופו להתאכזרות הגדולה כלפי יעקב האב. לאחר מכירת יוסף שוחטים האחים שעיר עיזים, טובלים בדמו את כתונת הפסים.. ובהנהגת יהודה מציגים אותה לאביהם באומרים "הכר נא הכתונת בנך היא אם לא" (ל"ז/ל"ב).

לאחר מכן בא סיפור מות שני בניו של יהודה ובעקבות זאת פרשת יהודה עצמו שהיא קשה מאד בה נכשל בבעילת תמר כלתו. אנו קוראים על תמר המובלת לשריפה בעוון זנות בהוראת חמיה יהודה ובטרם ביצוע גזר הדין שולחת היא אליו לאמור "הכר נא למי החותמת והפתילים..". יהודה נאלץ להכריז לעין כל - "צדקה ממני" (לח/כ"ו). לפנינו שוב פרעון חוב - 'מידה כנגד מידה'.

(מתוך ספרו של ישעיהו ליבוביץ' - 'שבע שנים של שיחות על פרשת השבוע')

שעור פרשת השבוע: עופר שלומי

ימי החול		שבת	
5.27	זמן תפילין /טלית	16.19	הדלקת נרות
		16.30	מנחה א' 14.00 ב' 16.30
8.52	סוף זמן ק"ש		ערבית ושיעור
16.38←16.39	שקיעה	6.45	שחרית א'
13.15	מנחה א' (בחד"א)	8.30	שחרית ב'
16.25	מנחה וערבית	11.30	קידוש
16.57	צאת הכוכבים	12.30, 13.30	מנחה
20.10	ערבית	16.50	לימוד 'דור לדור'
7.30	שחרית נוער	17.15	צאת השבת

אחות תורנית- הילרי יום טוב

שבת
שלום

חוטאים או אפיינים?

בפרשתנו נפתחת הדרמה הגדולה המכונה "יוסף ואחיו" (כפי שכונה אותה תומאס מאן), או כפי שקרא לה אחד מגדולי הפרשנים בדורות האחרונים, בְּנוּ יַעֲקֹב, "יעקב ובניו" (ויש מבעלי הלצון שכינו אותה "אבי הסרט המצרי של יום שישי"). מכאן ואילך אין ה' מדבר אל יעקב יותר, אלא רק לפני ירידתו מצרימה בפרק מ"ו. כאילו נוטל הקב"ה "פסק זמן" מן האירועים המסעירים של תולדות עם ישראל.

ברצוני לעמוד על שאלה עקרונית חשובה מאד שתחילתה בפרשתנו, וסיומה בעוד שבועות אחדים, עם ההתאחדות המחודשת וההשלמה (הכפויה?) בין יוסף ואחיו: **האם חטאו האחים במעשה מכירת יוסף?**

לכאורה, נראה שהתשובה פשוטה: ברור שכן. איך ייתכן שאח המוכר את אחיו לזרים ולעבדות-נצח לא יחטא? כבר מתקופה קדומה ניתן לראות את הגישה הזו: מי שבחרו להצמיד את דברי הנביא עמוס "עַל-שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-אַרְבָּעָה לֹא אֶשְׁיִבֶנּוּ: **עַל-מִכְרָם בְּכֶסֶף צְדִיק וְאֶבְיֹן בְּעֵבֹר נְעֻלִים**" כהפטרת פרשתנו, פירשו את מכירת אותו צדיק בכסף כחטא הקדמון של האחים שמכרו את יוסף ("הצדיק"). פירוש זה היה נפוץ כל-כך, עד שכבר בדורות קדומים ייחסו אותו אפילו לגויים: במדרש "אלה אזכרה" על עשרת הרוגי המלכות מביא המדרש את הפסוק הזה בדברי הקיסר המאשים את עם ישראל באותו חטא קדום של מכירת יוסף ע"י האחים, חטא נורא שעליהם לשלם עליו בחייהם דורות רבים אחר כך.

אבל חייבים להודות שלפי פשט הפסוק ברור שלא מדובר כלל ביוסף, אלא בהאשמה כללית של עמוס כלפי ישראל על חטאי ממלכת הצפון (אירוני אולי הייחוס ליוסף, כשמרכזתה של ממלכת ישראל הוא "שבטי יוסף" – מנשה ואפרים דווקא).

אם נחזור אם כן לשאלה הכללית, האם חטאו אחי יוסף במכירתו, נראה שכבר המקרא מציג גישה שאינה רואה במעשיהם חטא ראוי לעונש: יוסף מתגלה אל האחים (מ"ה 5 ואילך): **כִּי-מִכְרְתֶם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחְזָה שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם... וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוּם לְכֶם שְׁאֲרִית בְּאֶרֶץ וְלִהְיוֹת לְכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה. וְעַתָּה לֹא-אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה, כִּי הֶאֱלֹהִים...":** האחים אולי חושבים שהם חטאו במכירת יוסף, אבל יוסף מבהיר שוב ושוב שהם היו שליחים ביד הקב"ה, לטובה (והוא חוזר על כך בפרק נ' 20: "וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה; אֶלְקִים חֲשָׁבָה לְטֹבָה"). נחמה לייבוביץ מרחיבה את עניין השליחות על הרבדים השונים שבו (עיונים בספר בראשית, וימצאהו איש, עמ' 275 ואילך).

ואם נרחיב את השאלה העקרונית, האם יכולים שליחיו של הקב"ה לחטוא, והאם (ובאילו תנאים) הם ראויים לעונש, נסתכל במקרים אחרים של שלוחי האל שדווקא נמצאים ראויים לעונש, והם אומות העולם:

ממלכת אשור נתפסת אצל הנביאים ככלי לביצוע התכנית האלוהית של הענשת ישראל על חטאיו. הנביא הושע מכנה את אשור בהפטרת ויצא "רוח ה' ממִדְבָר עֲלֶה... הוּא יִשְׁסָה אוֹצַר כָּל כְּלֵי חַמְדָּה": רוח ה'! (וראו מצודת דוד שם)

הנביא ישעיהו (י 5) מגדיל ואומר במפורש: "הוֹי אֲשׁוּר שֶׁבֶט אָפִי, וּמִטָּה הוּא בְיָדָם זְעַמִּי".

גם כורש מלך פרס מכונה בדברי הנביא (מ"ה 1) "כֹּה אָמַר ה' לְמַשִּׁיחוֹ לְכוּרֶשׁ". והרי "משיח ה' " הוא ביטוי שיוחד עד כה למלכי ישראל בלבד!

אבל מדוע אותם מלכים זרים, שבסך הכול מילאו את דבר ה' ושליחותו – נענשים קשות, לפי דברי המקרא. כך הוא אצל פרעה בספר שמות, וכך הוא אצל מלכי אשור ובבל. מדוע נענשים שליחי ה'?

השאלות הללו מובילות אותנו לשאלת "הבחירה החופשית".

ר' עקיבא אמר: "הכל צפוי – והרשות נתונה..." (אבות ג טו). ההבנה הרווחת של אמרה זו היא שאע"פ שהקב"ה יודע את כל מה שעתיד לקרות, הרשות נתונה בידי האדם, שאינו יודע את העתיד, לבחור את דרכו לטוב או לרע. לפי הבנה זו, היו אחי יוסף יכולים לבחור גם בדרך הטובה, אולם אז לא היתה מתגשמת התכנית האלוקית של הצלת משפחתו של יעקב מן הרעב בכנען (או שהיתה מתגשמת בדרך אחרת), ואולי לא היינו יוצאים ממצרים, ולא היה מוליכנו במדבר ארבעים שנה, וגו'.

יש שפירשו את האמירה ש"הכל צפוי" בלשון הווה: הכול נראה ע"י הקב"ה, גם אם תחטא במסתרים. אולם לעתיד – הרשות נתונה (כך ברטנורה, ובעקבותיו גם ישעיהו לייבוביץ', למשל). היו גם שפירשו את "הכל צפוי" לא מלשון תחזית עתידית **אלא מלשון נְאֻמֹת – שהקב"ה צופה בכול**, לפי הפסוק "עיני ה' משוטטות בכל הארץ". לפי פירוש זה, המשפט אינו מבטא את הסתירה שבין הידיעה לבחירה.

המהר"ל מפראג כתב כך: **האדם שנברא בצלם אלקים יש לו סגולה זאת שהוא ברשות עצמו, כמו ה' יתברך שהוא עושה מה שירצה. וכך האדם יש רשות בידו לעשות מה שירצה והוא בעל בחירה.** (דרך חיים, עמ' קמח)

הרמב"ם התייחס לכך במשנה תורה:

שמא תאמר, והלא הקב"ה יודע כל מה שיהיה, וקודם שיהיה ידע שזה יהיה צדיק או רשע או לא ידע, אם ידע שהוא יהיה צדיק אי אפשר שלא יהיה צדיק, ואם תאמר שידע שיהיה צדיק ואפשר שיהיה רשע הרי לא ידע הדבר על בריו?

דע, שתשובת שאלה זו ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים... אבל צריך אתה לידע ולהבין... שהקב"ה אינו יודע מדיעה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהם ודעתם שניים, אלא הוא יתעלה שמו ודעתו אחד... וכיון שכן הוא אין בנו כח לידע היאך ידע הקב"ה כל הברואים והמעשים, **אבל נדע בלא ספק שמעשה האדם ביד האדם ואין הקב"ה מושכו ולא גוזר עליו לעשות כך.** הלכות תשובה פ"ה ה"ה

אם לסכם את שתי הגישות שהובאו לעיל, אחת מנסה להסביר את "הכל צפוי" במובן של "עד כאן, בעבר ובהווה, אך לא בעתיד", ולכן לעתיד הרשות נתונה לאדם לבחור בדרכו. ההסבר הזה אולי חריף, אבל אינו עונה על הקושי בהענשת אומות העולם, למשל, משום ששם הרי ברור שמדובר על אירועים עתידיים.

הגישה השנייה, גישת הרמב"ם (הארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים...) שידיעתו של הקב"ה את מה שצפוי לקרות, אין לה שום השפעה או הכרח על הדרך שבה יבחר האדם.

אני רוצה להציע דרך שלישית, והיא טמונה בהמשך מאמרו של ר' עקיבא: **"ובטוב העולם נידון, והכל לפי רוב המעשה"**. אולי כוונתו שהו"ו של "ובטוב [העולם נידון]" היא **ו"ו הניגוד**, כלומר: "אבל דע לך, שבסופו של דבר המעשה הטוב הוא שמכריע, וגם רוב המעשה". ואולי "רוב המעשה" הוא רוב מעשיך מבחינה כמותית = האם מרבית מעשיך היו לטובה? אם מילאת את דבר ה' – גם לרעה – אבל לא הרבית עוד על מה שנצטווית – אז לא חטאת. אולם אם הרבית והוספת על מה שהיית צריך לעשות ע"פ התכנית האלוקית (כמו פרעה, או אשור) – אזי אתה חייב בעונש. בכיוון זה מסביר רש"י בפירושו לישעי' י 7 (ד"ה "ולבבו לא כן יחשבי"): **"ששלחתני על עסקי ממון לשלול ולבוז בז, כי בלבבו להשמיד את הכל בגאונותו"** (זהו כמובן טיעון אפולוגטי, אם כי יפה). ישעיהו מסביר בנבואתו שחטאו של מלך

אשור היה בכך שייחס את נצחונותיו לכוחו-שלו – "הִתְפָּאֵר הַגִּבּוֹר עַל הַחֲצֵב בּוֹ?" כדברי הדימוי הנפלא של הנביא. אבל הרי ברור לנו שמלך אשור לא הכיר את-, ולא הכיר בקב"ה; יתרה מזאת, מלכי אשור רואים עצמם תמיד כשליחי האל שלהם, האל אשור, שבשליחותו הם יוצאים לכיבושיהם.

ולפי תפיסה זו – אכן לא חטאו האחים, כי עשו את מה שנגזר בתכנית האלוקית, ולא הוסיפו עליה (לא הרגו את יוסף, לא עינו אותו). ומסיבה זו גם לא נענשו האחים באמת על מכירת יוסף (מלבד הסבל הנפשי שספגו עד שיוסף מתגלה אליהם). ולכן מעשיהם הטובים בהגנה על אחיהם הקטן בנימין, והדאגה לאביהם הזקן, יחד עם הלכידות והאחוה שהפגינו, הכריעו את הכף לטובה, בבחינת "הכול לפי רוב המעשה".

זאב ק'נן בנס fe נתן ז"ל וסבינה תבדף"א קאופמן - אר בירושלים

עצירת דעים

בעקבות עצירת הגשמים המתארכת, בהתייעצות עם אנשי גידולי השדה, ובהתייעצות עם רבני האזור, סוכם החל ממוצש"ק פ' וישלח להתחיל להוסיף לתפילה "ועננו בורא עולם".

בתקווה שבזכות תפילה ומעשים טובים נזכה שישמע ה' תפילותינו ונזכה לגשמי ברכה.

הרב ארי' ו. דת

תפילת דעם

כתב: 'סבא ישראל' - אביהם של צ'פי רויך ושעיה לב

אלקי. אלקי מרום,

שמע תפלה –

מילדת משק בדרום

ושמה - הילה

בצפון, מטרות עוז

הרוו כל רגב –

ומדוע נפקד המחוז

הקרוא נגב?..

הישבח לך יותר

מנגב – ירוק וזיו?...

אנא אנא המטר

ועננד לא יכזיב...!

תקוותנו, אלקי מרום!

להביע לך תהילה

עלי קמות בדרום,

מזמזמות תפלה ...

קיבוץ סעד אבל על פטירתו של

אלכסנדר (סאשה) קובליקר ז"ל

(שעבד בעבר בענף המזון)

ומשתתף בצערה של המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של אבינו - אליעזר נהיר ז"ל

נצא לבית העלמין ביום חמישי כ"ה כסלו בשעה 15.30

ולאחר מכן נתכנס במועדון לחבר ללימוד משניות.

נכדו עו"ד דודי נהיר, יספר על עבודתו כעוזר מבקר המדינה.

המשפחה

השבוע וקצת תורה

ביום חמישי שעבר - הסתיימה סדנת הפסיפס שנערכה במהלך השבוע בגן רימון הישן והפיחה בו חיים חדשים. זו הפעם השנייה שהוריה של חברתנו לאה גינזברג - בני הזוג אוטינגר מכוכב השחר עורכים את הסדנא שהולכת וצוברת פופולאריות מרשימה. שמעה של הסדנא שיצא למרחוק, גרם לרבים מבני האזור להצטרף אלינו במטרה ללמוד את רזי המקצוע: כיצד ליצור אביזרי נוי המרחיבים את הלב ומקשטים את הבית מפסיפס ושברי זכוכיות. גם צעירים וילדים מצאו בה עניין ועטו על ההזדמנות ליצור לעצמם חנוכיות, מראות, שלטים, תמונות ושאר חפצי נוי המשובצים באבנים. סילביה, שלימדה את הבאים כיצד לעבוד עם הפסיפס והזכוכיות, ייעצה ונתנה רעיונות מקוריים לקישוט האביזרים בצבעים ובדוגמאות. אברהם בעלה, חתך זכוכיות שהובאו בשלמותן בעזרת מספריים מיוחדות, עסק בהכנת היצירות לתליה בבתים, ובין לבין סייע טכנית לעוסקים במלאכה, בעוד חלק מהכלים והרהיטים הובאו מראש על פי הזמנה בתוספת לחומרים והאביזרים שנערמו בשפע. גם 'שברי כלים' ישנים נאספו לטובת באי הסדנא ויש שניחשו כי 'תהליך שבירת הכלים' התבצע במסיבות אירוסין שם נאספו חלקי – הצלחות, לבריאה מחדש..

האווירה היתה נעימה, חמה ומזמינה וחלק נכבד מהמשתתפים נשאר נטוע במקומו גם לאחר שנסתיימה מלאכתו בכדי להביט ביצירותיהם המרהיבות של שאר המשתתפים. מצפים למפגש הבא..

בשבת - שמענו את שיעורו המקורי של אליהוא שהביא מדרש המתאר שיחה 'דמיונית' - אינטרטקסטואלית בין אנשי שכם בתקופת השופטים - זבול וגעל בן עבד, לבין מלך העיר בתקופת יעקב. השיחה קשה ונוקבת ומתייחסת לדברים הקשים שנעשו לדינה על ידי כל אנשי העיר ולא בן המלך בלבד. ניתן להסיק זאת מהפסוק: "...ויבזו העיר אשר טמאו את אחותם" (ל"ד, כ"ז) - בלשון רבים.

ביום שני - התקיים בבית ספרנו ערב הורים לכתות א' ו' בנושא: 'שפה עשירה ולשון נקייה' - נושא מרכזי וחשוב בו מתמקדים התלמידים במהלך השנה. הילדים שלמדו מראש ניבים בנושאי 'אור' ו 'שפה', ישבו ולמדו בצוותא עם משפחותיהם מתוך דפי הלימוד שחולקו, ממש – 'אור לגויים'. הרב ארי סיכם את הלימוד ויחזקאל נשא דבריו. לאחר מכן הוקרן סרטון על אליעזר בן יהודה-אותו ערך וצילם נחום ובו נראו הילדים מציגים שיר שעובד והועמד בצורה מקורית ומרעננת. את השיא כבש משחק ה- 'קליקיט' הסוחף שהוקרן על מסך פלזמה. המשפחות שהתאגדו, התחרו ביניהן איזו קבוצה תענה על מספר רב יותר של תשובות נכונות, תוך לחיצה מהירה על השלט. מוסרת הידיעה מציינת מדגישה את ההתערות הטבעית והנלהבת בין ה 'עולים' לוותיקים. על הערב ניצחו 'צוות מורשה' לחינוך חברתי וערכי. דיווחה- טלי שולץ.

יורט קימלמן

נר ליכרון-

(תשע"ג)

כ"ה כסלו – יום השנה לפטירתו של חברנו אליעזר נהיר ז"ל

(תשכ"ג)

כ"ח כסלו- יום פטירתו של חברנו יעקב-יצחק גוטמן (טיבי) ז"ל

הלכות חנוכה

1. 'בבית שני כשמלכו יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות, וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם א-להי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני. וכשגברו ישראל על אויביהם ואבדום בחמשה ועשרים בחדש כסלו היה, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד, והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור' (רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג, א-ב).
2. שמונת ימי החנוכה אסורים בהספד ובתענית, ומותרים בעשיית מלאכה. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בזמן שהנרות דולקים (שו"ע סימן תר"ע, א).
3. אין חיוב לערוך סעודות בחנוכה. סעודות שנאמרים בהן דברי תורה ומזמורים נחשבות כסעודות מצווה (תר"ע, ג).
4. זכר לנס פך השמן תקנו חכמים להדליק בכל יום מימי החנוכה נרות על פתחי הבתים כדי לפרסם את הנס. בהדלקה זו חייבים אנשים ונשים כאחד, לכן גם אישה שמתגוררת לבד חייבת להדליק נרות חנוכה בביתה.

זמן הדלקת הנרות

5. יש שנהגו להדליק נרות חנוכה בשקיעת החמה (16: 36), ויש שנהגו להדליק נרות חנוכה בצאת הכוכבים. מי שלא הדליק בזמן זה רשאי להדליק במשך הלילה בברכה, אם ישנם בחוץ עוברים ושבים שאפשר לפרסם להם את הנס או אם מדליקים נרות עם שאר בני הבית. אם מדליק לעצמו בשעה מאוחרת – לא יברך (תרע"ב, א-ב ובמשנה ברורה ס"ק יא).
6. יש לשים כמות שמן שתספיק לדלוק כחצי שעה לאחר צאת הכוכבים (תרע"ב, ב). לכן, בערב שבת שמדליקים נרות חנוכה לפני השקיעה, אין להשתמש בנרות הצבעוניים שדולקים חצי שעה בלבד (תרע"ט במשנה ברורה ס"ק ב).
7. מי שנאלץ לצאת בביתו מבעוד יום יכול להדליק נרות בברכה כבר מפלג המנחה (15: 32). יש להקפיד לשים נרות גדולים שידלקו עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים (תרע"ב, א).

מקום הדלקת הנרות

8. את הנרות יש להדליק בפתח הבית, כדי לפרסם את הנס. כאשר יש חצר לפני הבית, יש להדליק בפתח החצר לרשות הרבים. מי שאין לו פתח לרשות הרבים – יניח הנרות בחלון הפונה לרשות הרבים (תרע"א, ה).
9. לכתחילה יש להניח את הנרות בגובה של 100-30 ס"מ, כדי שיהיה ניכר שאלו נרות של מצווה (תרע"א, ו) שלא משמשים לתאורה. נראה שכיום אין צורך להקפיד בכך, שהרי איננו רגילים להשתמש בנרות למטרת תאורה אלא בחשמל וגם נרות שמונחים גבוה יותר בחנוכה ניכר שהודלקו לשם מצווה ופרסום הנס.
10. אין להדליק את הנרות בפנים ולהוציאם החוצה. יש להדליקם במקום בו הם צריכים להיות (תרע"ה, א).

11. בפתח שיש בו מזוזה יש להדליק את הנרות משמאל לפתח, כדי שהנכנס בפתח יהיה מסובב במצוות. בפתח ללא מזוזה יש להדליק את הנרות בימין (תרע"א, ז ובמשנה ברורה ס"ק לג).

סדר הדלקת נרות חנוכה

12. נפסקה הלכה כדעת בית הלל. לכן ביום הראשון מדליקים נר אחד ומכאן ואילך מוסיפים נר בכל יום. למנהג הספרדים – רק אחד מבני הבית מדליק (איש או אישה) וכל שאר בני הבית יוצאים בהדלקתו. למנהג האשכנזים – כל אחד ואחת מבני הבית מדליק נרות בעצמו. יש הנוהגים שאישה לא מדליקה לעצמה אלא יוצאת ידי חובה עם אישה (תרע"א, ב).

13. ביום הראשון יש לברך לפני ההדלקה שלוש ברכות: 'להדליק נר של חנוכה', 'שעשה ניסים', 'שהחיינו'. בשאר הימים מברכים שתי ברכות בלבד. מי ששכח לברך ברכת 'שהחיינו' ביום הראשון יברך ביום שנזכר לפני ההדלקה. אין להתחיל בהדלקה עד שיסיים לברך את כל הברכות (תרע"ו, א-ב).

14. נהגו לשיר בזמן הדלקת הנרות את הפיוט 'הנרות הללו'. את הפיוט יש לשיר אחרי הדלקת הנר הראשון (תרע"ו, ד).

15. בסדר הדלקת הנרות בחנוכה יש כמה מנהגים. המנהג הנפוץ הוא כדלקמן: ביום הראשון יש להדליק את הנר הימני בחנוכה, ובכל יום להוסיף נר משמאלו. ההדלקה בכל יום תתחיל מהנר החדש המסמל את התעצמות הנס ותמשיך לכיוון ימין (תרע"ו, ה).

16. כל השמנים והנרות כשרים להדליק בהם נרות חנוכה. לכתחילה ראוי להדליק בשמן זית מכיוון שאורו צלול ויפה וגם מכיוון שבו נעשה הנס (תרע"ג, א ובמשנה ברורה ס"ק ד).

17. 'ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד' - אין להשתמש לאור נרות החנוכה אפילו תשמיש של מצווה, לכן נהגו להניח שמש שנבדל בגובהו בקרבת הנרות שאם יבוא להשתמש לאורם יעשה זאת לאור השמש (תרע"ג, א).

18. נר חנוכה שכבה לאחר הדלקתו, אפילו לא דלק חצי שעה לאחר צאת הכוכבים אין חיוב לחזור ולהדליקו. מן הראוי לשוב ולהדליק אבל אין לברך על הדלקה זו (תרע"ג, ב ובמשנה ברורה ס"ק כז).

הדלקת נרות בבית הכנסת

19. גם בבית הכנסת נהגו להדליק נרות חנוכה. זמן ההדלקה הוא בין תפילת מנחה לערבית כאשר כל המתפללים מכונסים יחד. יש לברך על הדלקת נרות בבית הכנסת (תרע"א, ו).

20. בבית הכנסת נהגו להדליק נרות גם בתפילת שחרית ללא ברכה, כדי לפרסם את הנס.

21. אין יוצאים ידי חובת בהדלקת הנרות בבית הכנסת. לכן, גם המדליק בבית הכנסת צריך לחזור ולהדליק בביתו בברכה. ביום הראשון כשחוזר ומברך בביתו לא יברך שהחיינו, אלא אם כן צריך להוציא את בני ביתו ידי חובה (תרע"א, ו ובמשנה ברורה ס"ק מה).

הדלקת נרות בערב שבת ובמוצ"ש

22. בערב שבת ראוי להתפלל תפילת מנחה לפני הדלקת הנרות, מכיוון שגם במקדש הדליקו את המנורה לאחר הקרבת תמיד של בין הערבים (שכנגדו תוקנה תפילת מנחה). וכן שלא יראה כתרתי

דסתרי, שמתפלל מנחה לאחר שהדליק נרות חנוכה של היום הבא (תרע"ט במשנה ברורה ס"ק ב, שער הציון ס"ק ז ובשערי תשובה ס"ק א). **מנין מנחה יתקיים ביום שישי בבית הכנסת בשעה 14:00.**

23. בערב שבת נהגו להדליק את נרות החנוכה לפני נרות השבת (תרע"ט, א).

24. במוצאי שבת יש שנהגו להדליק נרות חנוכה לאחר ההבדלה ויש שנהגו להקדים הדלקת הנרות להבדלה. בבית הכנסת יש להקדים את הדלקת הנרות להבדלה (תרפ"א, ב ובמשנה ברורה ס"ק ג). מנהגנו להדליק נרות לפני 'עלינו לשבח'.

'הלל' ו'על הניסים'

25. כל שמונת ימי החנוכה גומרים את ההלל. לכן, אַבְּל לא ישמש כש"ץ בתפילת שחרית בחנוכה (תרפ"ג, א ובמשנה ברורה ס"ק א).

26. בכל שמונת ימי החנוכה יש להוסיף בכל התפילות (בברכת ההודאה) ובברכת המזון (בברכת הארץ) 'על הניסים'. אם שכח להזכיר וכבר סיים הברכה – אינו חוזר. בתפילה ניתן לומר לפני 'יהיו לרצון' ובברכת המזון אפשר להוסיף 'הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם... בימי מתתיהו' (תרפ"ב, א-ב).

כשם שזכינו לניסים ונפלאות בימים ההם בזמן הזה, כן נזכה לקיום בקשת הפייטן:

'חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה...'

חנוכה פתרונות

להלן אירועי התרבות בחג החנוכה:

יום שני כ"ט בכסלו 2.12 בשעה 20:45

"בחצרות חסידים" – הרצאה עם הצלם גיל כהן מגן

מפגש עם הקהילות החסידיות בארץ כפי שהן משתקפות מבעד לעדשה.

יום שלישי ל' בכסלו 3.12 בין השעות 17:30-20:00

יריד הצדקה של ו. חינוך.

יום חמישי (זאת חנוכה) בשעה 20:45

"להיסחף עם הצליל" – ערב שירה בציבור

ממיטב הזמר העברי המופק ע"י רועי גולן לזכרה של דרורה רוזנמן.

בתחילת השבוע יחולקו הזמנות בתאי הדואר

חנוכה שמח לכל בית סעד

1. תרונות

"צבר - משפחה לכל החיים"

השבת חגגנו את שבת הגרעין האחרונה. זו הפעם האחרונה שהגרעין שלנו, גרעין אפיקים בנגב, על 19 החניכים שנותרו בו, נגש ומייחד סופשבוע- לשהות בצוותא, לכיף ודיבורים, לאוכל טוב וללימוד, לסיכום וחשיבה קדימה. רוב החניכים סיימו פרק בחייהם ומתחילים פרק חדש באזרחות: כסטודנטים, כעובדים בעבודה מועדפת ועוד. אז מהו בעצם גרעין צבר?

פרויקט "גרעין צבר" הינו פרויקט משותף למספר גורמים: תנועת הצופים, התק"ס, צה"ל, משרד הביטחון, משרד הקליטה, משרד הבינוי והשיכון- כל אחד ותחומי האחריות שלו. כמו כן שותפים גופים שונים העוסקים בעולים: מסע, נפש בנפש ועוד. כולם תורמים ידע, כסף וזמן להצלחת המפעל המדהים הזה.

החניכים באים לתוכנית מכל רחבי העולם היהודי: בעיקר צפון אמריקה אך ישנה נציגות מכובדת לכל אחת מן היבשות האחרות. כל חניך מגיע מסיבות אחרות, המשותף לרובם הוא הרצון לעלות לארץ, להתגייס לצבא ובסוף התהליך להרגיש שייכות גדולה יתר לחברה הישראלית. תקופת השירות שלהם תלויה בגילם ביום הגיוס ואיננה מוגבלת לחילות מסוימים- כמו כל מלש"ב (מועמד לשירות בטחון) כמעט כל האפשרויות פתוחות בפניהם. כמובן שהרוב המכריע רוצה להיות קרבי עד כמה שאפשר והמשימה הראשונה שלנו היא להסביר להם שסיירות זה חשוב- אבל לא רק... וכי סיכוייהם להגיע לסיירות אינם גבוהים יותר משל הישראלים ובכל מקרה, גם הצנחנים, לא כובשים כל יום את הכותל...

החניכים הפוטנציאליים עוברים סדרת ראיונות וסדנאות הכנה כדי לבדוק את מידת התאמתם לתוכנית בכלל ולקיבוץ בפרט. רוב הגרעינים מגיעים לקיבוצים אך מושב רגבה קיבל גרעין וישנם שני גרעינים עירוניים- בירושלים ובחיפה. עם הגיעם לארץ עוברים החבריה הליך חיול מזורז, משפרים קצת את העברית ומתכווננים למפגש עם הצבא והישראליות. עם כל ההכנה- המפגש הוא לא קל: ישראלים ששואלים אותם למה בכלל באו, קושי שפתי, הבדלים במנטליות, פער בין הציפיות שלהם מהצבא, מהשירות והישראלים והמפגש עם "צבא העם", ואפילו הקושי לקבל מרות ממפקדים צעירים ממך. כל אלה מהווים קרקע פורייה למעגלי השיח השבתיים שקיימנו במהלך השירות. בשיחות ניסינו לאפשר להם לפרוק את המתח והאכזבה ולחלוק אותם עם חבריהם, להקל על התסכול ובמידת הצורך- להתערב: להתקשר למפקדים, לתווך ביניהם ובין החייל ולהשתדל לפתור משברים.

במהלך התקופה הארוכה הזו אנו, הרכזות, אחראיות על שלומו של כל אחד מחברי הגרעין, על שלמותו ותפקודו של הגרעין כקבוצת תמיכה, ועל שמירת זכויותיהם מול משרדי ממשלה שונים. כמו כן אנו משתדלות לוודא שהשהות של החניכים אצל המשפחות המארחות עוברת בשלום. ושכל הצדדים (ולפעמים גם ההורים בחו"ל) יצאו מסופקים. איזון בין כל התפקידים האלה וחיי המשפחה והחיים המקצועיים שלנו איננו ענין פשוט. השנתיים וחצי האחרונות היו, עבור דניאלה ועבורי, חוויה חדשה ומרתקת: לעתים מרוממת ומרנינה, ולעתים קשה ושוחקת. לשמחתנו, לא עברנו אותה לבד והתחושה שקהילת סעד הייתה שותפה מלאה לשליחות הזו בהחלט הקלה על מלאכתנו. ככלל, אפשר לומר (והנסיון של הגרעינים העירוניים יהיה רב ערך בהקשר זה) שללא קהילה העוזרת ליצור תחושת בית אצל החניכים- דבר לא יצלח.

המשפחות המארחות היו הנדבך הראשון והמשמעותי בתחושת הבית. מי שראה צברניק, יושב בגבו לפתח הכניסה של חדר האוכל ו"אח" מאמץ שלו קופץ עליו בהפתעה ומעורר חיוך (בד"כ...) יכול להבין עד כמה חשובה תרומת המשפחות, כל אחת לפי יכולתה. העזרה הפיזית הרבה (ארוחות, השתתפות בטקסים, מפלט מהבניין הרועש לעיתים, כביסה במידת הצורך, אירוח חברים והסעות...) הינה חשובה מאוד. אבל ההרגשה שיש מישהו שיודע מה

אתה עובר, שידאג לך בזמנים קשים וישמח בשמחתך כשדברים השתפרו או יעזור לך לשפרו - חשובה לאין ערוך. אבל לא רק המשפחות חשובות בתהליך הזה: גם מי שמקבל בשבילם חבילות, נותן להם טרמפים לבסיס, או מייעץ ומנדב את קשריו בצבא- עוזר. וגם מי שמחייכים אליך בשבילים, שואלים לשלומך ומזמינים אותך לארוחה, כולם גורמים לקשיים להיראות קצת פחות קשים ולחדר בבניין להיראות קצת יותר בית. חיילי צבר אינם בודדים באמת כי יש מאחוריהם קבוצת חברים תומכת השותפה לכל מה שהם עוברים, רכזי תכנית (בקיבוץ ובצופים) מסורים, משפחה מאמצת וקהילה שעזרה להם להרגיש בבית. צבר מתהדרת בסטטיסטיקות של כשבעים אחוזי הישארות בארץ בבדיקה של כחמש שנים לאחר תום השירות. ישנם מקרים לא מעטים של משפחות ישראליות שחזרו לארץ בעקבות הצטרפות ילדיהם לתכנית- הישג מכובד לכל הדעות. מכאן תבינו שחייל צבר שמסיים את השירות איננו בהכרח נעלם מחייה של המשפחה המאמצת, שהרי, אם בחר להשאר בארץ. הוא עדיין "בודד"!

בקיץ הבא, נאמץ בע"ה קבוצה נוספת. זהו מפעל ציוני חשוב המסייע במניעת התבוללות, בחיזוק ערכים ציוניים ויהודיים אצל העולים, בחיזוק מדינת ישראל והוא חשוב בעינינו, כרכוזות גם לחיזוק הערכים שלנו, כקהילה קולטת, רבגונית וחמה. נשמח להתנדבות שלכם גם עם הקבוצה הבאה- כמשפחה מאמצת, בהעברת פעילויות, באירוח ועוד.

תודה שלוחה שוב למשפחות המסורות שלנו ולילדים שבזכותם- סעד היא הבית גם לחיילי גרעין צבר.

דניאלה א'קסון ורונית ברט

למאיה - מזל טוב לבת המצווה

לנאווה ולצידו אוראלו לרבורה ולחיים הרצל ולכל המשפחה

הרבה שמחה ונחת!

לאלישבע ולנחמיה וסרטיף

מזל טוב להולדת הבת

לשפורה ניר ולכל המשפחה-

הרבה אושר ונחת!

ללאה ולאברהם ימני ולכל המשפחה

מזל טוב לנישואי הנכד משה צבי"ל יסכה

בנט של גלית ואבי מצוני

לחני ולנתן לזכר -

מזל טוב להולדת הבן

לסנדי וליעקב פרידמן ולכל המשפחה - שתלכו להרבה אושר ונחת!

מהנעשה במנהלת הגזר

מהנעשה במנהלת הגזר

כידוע בוודאי לכולם, הוקמה בקיבוצנו לפני כשנה וחצי מנהלת גזר, המחברת להלכה ולמעשה את כל פעילות הגזר תחת קורת גג אחת, החל בשדה ועד מדף הלקוח, בארץ ובחו"ל. בעשור שעבר, ובעיקר בחמש השנים האחרונות, גדל מאד היקף הגידול, הטיפול, האריזה והשיווק של הגזר בישראל ככלל, וסעד בפרט. ייצוא הגזר מישראל שהיה עד אז מאד מינורי, פרץ לשוק הרוסי בקול גדול ובהיקפים גדולים ויחד אתו נפתחה בפנינו גם הדרך לשווקים נוספים בארה"ב, קנדה ובאירופה. מהיקף זריעה של כ- 1000 דונם לעונה, עלינו בשנים האחרונות בהדרגה לכדי קרוב ל- 4000 דונם, (פי ארבע!). במקביל, צריך היה בית האריזה שלנו להתמודד עם כמות הולכת וגוברת של תוצרת לטיפול ואריזה וכמובן, גם למצוא את אפיקי השיווק המוכנים לקלוט את התוצרת שלנו. אם בתקופה קודמת עבד בית האריזה על בסיס משמרת אחת ליום ברוב ימות העונה, הרי שבשנים האחרונות אנו מפעילים את בית האריזה במשך כ- 4.5 חודשים לעונה סביב השעון ובשלוש משמרות ליום עבודה. כמות הגזר ששווקה על ידינו עלתה מ- 8,000-10,000 טון לשנה, לכמות כוללת של קרוב ל- 35,000 טון לעונה.

כל השינויים הדרמטיים שנסקרו לעיל יצרו לנו לא מעט אתגרים ובעיות בתחומים שונים. התוצאה הייתה שחיקה מתמשכת לכל אורך החזית, הן בהון האנושי העוסק בפעילות זאת, הן בקרקעות שבהן גידלנו את הגזר והן ביכולתו של בית האריזה הישן שלנו לעמוד באתגרים הכבדים שהועמסו עליו, שהיו לעיתים כבדים מיכולתו לשאת.

בשלוש השנים האחרונות עלה הביקוש לגזר שלנו על יכולת הטיפול בבית האריזה הקיים ונאלצנו להוציא כמויות לא מבוטלות של גזר למיון ואריזה אצל קבלני משנה, בדרך כלל בהצלחה מוגבלת ובאיכות נמוכה. ההכרה של הנהלת המשק בעובדות ובהערכות לעיל, הביאו את היוזמה להקמתה של מנהלת הגזר החדשה, שלקחה על עצמה להיות הגורם המרכזי והמתכלל בין השותפים השונים לפעילות הגזר. המטרה הראשונה הייתה להביא לידי התייעלות מרבית ולהתחיל לעסוק בתכנון אסטרטגי לטווח הארוך. כאמור, המנהלת עובדת כבר כשנה וחצי, מורכבת מהאנשים המרכזיים הקשורים בגזר, יחד עם מרכז המשק ואנוכי. כולנו מנסים יחד לתת כתף לצורך שיפור והצלחה לכל אורך החזית.

בשנה הראשונה לעבודת המנהלת עסקנו בעיקר בשיפור תהליכי הגידול, הקפדה על איכות המוצר המגיע מהשדה וכן בהגדלת תפוקות בית האריזה על מנת לצמצם כמידת האפשר את תלותנו בגורמים חיצוניים. בנוסף, התחלנו להשקיע במו"פ ובהכנסת מוצרים חדשים לסל מוצרי הגזר שלנו. כבר עתה אנו יכולים לגלות שישנם בקנה שניים – שלושה מוצרים חדשים, שעם עוד מעט פיתוח נוסף וקצת סבלנות נוספת, יוכלו להצטרף לסל המוצרים הטובים שלנו. עונת 2013, שהסתיימה לפני חודשים ספורים, הייתה עונה מוצלחת למדי, בעיקר מבחינת מחיר המוצרים שלנו בשווקים השונים וכפי שזה נראה כעת, יוותר למשק סעד מפעילות הגזר רווח כספי נאה.

לפני שלושה שבועות התחלנו (קצת מוקדם מהרגיל) את עונת 2014 ועל סרטי המיון בבית האריזה מתגלגל כעת גזר המגיע מאזור קבוץ להב.

בהמשך נתחיל לאסוף משטחים באזור לב הנגב, שהם שטחי חול המתאימים לאיסוף בתקופת החורף. (רק שיתחיל כבר).

אנו מאמינים ומקווים שההכנות והשינויים שנעשו יגרמו לכך שהמוצר המגיע לבית האריזה יהיה איכותי יותר מבעבר וזה כידוע הגורם העיקרי ביכולת שלנו להגביר תפוקות, תוך שמירה על רמת איכות נאותה.

עונת 2014 הוכרזה על ידנו כשנת האיכות ואנו משקיעים במשמעותה של הכרזה זאת מאמצים רבים לאורך כל שרשרת המוצר, החל מהכנת השטחים לקראת הזריעה ועד להגעתו למחסן הלקוח.

בבית האריזה מונו אחראים לכל נושא אבטחת האיכות ובקרת האיכות, הלוקחים את האתגר ברצינות רבה ואנו מניחים שהתוצאות לא יאחרו לבוא.

בשבוע הבא אמור בית האריזה לעבור הסמכה לקבלת תעודת BRC שהיא תעודה בין לאומית מוכרת, הנדרשת כיום על ידי מספר לקוחות הולך וגדל, בעיקר בחו"ל.

(הערה חשובה. חלק מהכללים החדשים שבהם מחויב בית אריזה למזון הוא, לבוש מתאים המכסה לעובדים (כמעט) כל אבר בגוף, וסגירתו בפני מבקרים שאינם מתואמים ומלווים על ידי מישהו מהאחראים, במהלך שעות העבודה. אנו מבקשים מציבור החברים לכבד את המגבלה הזאת עד כמה שניתן. אלה שבכל זאת אינם יכולים לוותר על ביקור, כפי שנהגו עד כה, מתבקשים לפנות לאחד העובדים האחראים הנמצאים בשטח ולפעול על פי הנחיותיו).

במקביל לכל העבודה הזאת נכנסנו במרץ לתכנון בית אריזה חדש לגזר שלנו שיהיה מסוגל לענות על צרכי הפעילות במבט ארוך קדימה.

אנו יוצאים מההנחה שכמות התוצרת שבה נצטרך לטפל בשנים הבאות תגיע הרבה מעבר ליכולתו של בית האריזה הקיים.

(אגב, תוך כדי חיפוש אחרי תיעוד מסוים מצאנו מכתב ממרכז המשק בסעד – אריה קרול ז"ל, משנת 1959 הפונה למשרד החקלאות ומבקש אישור ליציקת רצפה חדשה "לסככת הגזר". גאולוגים מומחים טוענים ש"רצפת הפסיפס" בבית האריזה היא אותה רצפה שנוצקה כבר אז, לפני יותר מחצי מאה !)

כמו"כ אנו מאמינים שתכנון יעיל ונכון של ציוד ומערכות מתקדמות החוסכות כוח אדם, יוכלו להביא להגדלת התפוקה ולשיפור כושר התחרות שלנו בשווקים השונים, כתוצאה מהפחתת עלויות הטיפול, לעומת המצב הקיים.

על פי התכנית אנו אמורים לסיים בתוך החודשים הקרובים את שלב התכנון ואומדן ההשקעה הנדרשת ואז יעבור הנושא למסלול הדיונים והאישורים הנדרשים בסעד.

כתב והביא לדפוס, דני ברט.

מהנצעה במשק ילדים

כולם נהנים לבקר במשק ילדים, ב"ה.

לאחרונה מבקרים ילדי הגנים ובאים לפעילות מודרכת במשק. ילדי ביה"ס ממשיכים לקיים בו שיעורי מדעים ושיעורי כיף לילדים הצעירים. חוג לילדי החינוך הבלתי פורמלי שצובר לו תאוצה. כ"כ מתקיימת בו פעילות טיפולית לאנשים מסעד ומחוצה לה. המערכת צפופה!

בשבתות המשק פתוח לקהל הרחב. משפחות רבות מביעות את הנאתן מהמקום,

אך אני מתלבטת אם מצב זה יוכל להמשך בגלל הנזקים שקורים בו בשבתות!

לצערנו הרב מתה חמוסה השבוע והחמוסה השנייה חולה במצב קשה בגלל שמישהו האכילן באוכל שאינו מתאים להן וגרם להן להיות בתוך רטיבות מה שהוביל כנראה למצב הקשה שלהן.

לפני מספר שבועות הסוסה שלנו, סופה, אכלה משהו לא מתאים והיתה לה סתימת מעיים! ב"ה טופלה כראוי ע"י וטרינרית שהצילה אותה. (אך עלתה לנו כמובן הרבה כסף).

ילדים נכנסו לתוך הכלובים ב"דרך לא חוקית" למרות שהם נעולים, ולמרות שאין ללטף חיות בשבת!

מגרש הטניס הצמוד "זוכה" אף הוא לפירות הדר שנקטפים במשק ונזרקים אליו יחד עם הסכינים!

שמעתי גם שבמחסן הבגדים ובחדר האוכל נגרמו נזקים ועוגמת נפש!

הוונדליזם חוגג ואנחנו משלמים על כך בממון רב! ובנזק לחיי בעלי החיים.

עד מתי? עד מתי ניתן לילדים להסתובב חופשי ולעשות נזקים? או שמא יינעל כל מקום שיתאפשר... גם זה לא ממש עוזר.

אנא מכס הורים יקרים דברו עם ילדיכם וודאו שידם אינה בעניין ולא תהיה לעולם! ושימו לב היכן הם מסתובבים כשאתם ישנים בשבת בצהריים! **בתקווה לשינוי מידי במצב!** ובתקווה שכן נוכל להשאיר את משק הילדים פתוח במשך השבת להנאת הציבור הרחב.

רחמי לנגא

מוצאת רכב: אורות

- ברכבים החדשים ישנו מצב 'אור אוטומטי' - הנדלק בהתאם לתנאי האור שבחוץ. יש לשים לב בימים בהם חובה להדליק אורות גם ביום, ללא קשר למידת האור שבחוץ - שהכפתור על מצב **אור רגיל** קבוע.
- **בתום הנסיעה יש לוודא היטב שכל הנורות כבויות!** מצבר אחד כבר איבדנו כתוצאה מאי כיבוי אורות.

מתנו כבוד לתורה' עם הנשים רוצות..

לאחרונה פנו אלינו מספר נשים, שבהיותן שותפות לתפילת השבת, הן מעוניינות שספר התורה יעבור גם בעזרת נשים כאשר הוא יוצא מארון הקודש או מוחזר אליו. במוצ"ש האחרון התקיים דיון משותף של ו. דת וצוות ליווי הרב בנושא. נקודת המוצא של הדיון הייתה שקהילת סעד מעוניינת בשותפות נשים בתפילה ובמרחבי החיים הדתיים.

בדיון עלה הרעיון ששליח הציבור, לאחר שיורד מהבמה, יגיע לקדמת עזרת נשים הצפונית (בנות משפ' לנדאו, לזר) יכנס לחלק הקדמי – הפנוי ממושבים – כך שהנשים המעוניינות תוכלנה לעמוד שם ולנשק את ספר התורה, ולאחר מכן יחזור לעזרת הגברים ומשם לבמה לקריאת התורה. בהחזרת ספר התורה לארון יכנס שליח הציבור עם ספר התורה אל הרחבה הקטנה שבקדמת עזרת נשים הדרומית (משפ' זיוון, סט). בסכומו של הדיון החלטנו שיש חשיבות לשתף את כלל הציבור בדיון על הנושא לפני שתתקבל החלטה בעניין. על כן:

- (א) לקראת המפגש השיעור של הרב ארי בליל שבת יוקדש לנושא.
- (ב) אנו מזמינים את הציבור להיפגש ביום שני הקרוב בשעה 20:45 (לאחר עמוד יומי) במועדון לחבר. בואו לשתף ולהשתתף תוך נכונות להגיע להבנות. כיבוד עלינו.

בני ו. דת, יצחק צוות ליווי הרב

תפילת נשים

אנו שמחות להזמין לקריאה בתורה ותפילה משותפת בשבת הקרובה

– שבת פר' "וישב", כ' כסלו תשע"ד, 2013. 23.11.

נפגש במועדונית בשעה 9.15 !

סדר התפילה: שיר הכבוד, הוצאת ספר תורה, קריאה בתורה, הפטרה,

"מי שברך", החזרת ספר תורה, מוסף (ביחידות), פרקי סיום התפילה.

בסוף התפילה שיעור קצר ע"י אפרת רפל

כולכן מוזמנות, משתתפות וותיקות וגם חדשות, חברות וילדות, מקומיות ואורחות

מלף טוב לאיכה בת המצווה

שבת שלום!

להתראות, הצוות המארגן